

# Asien på randen av en HIV-katastrof

**Asien är på väg mot samma katastrofala utveckling av HIV-epidemin som de afrikanska länderna söder om Sahara. Asien har 57 procent av världens befolkning, och om ingenting görs nu kommer Asien att ha fler HIV-smittade än Afrika i början av 2000-talet.**

**Detta framgår av följande rapport från den femte internationella konferensen om aids i Asien och Stillahavsområdet i Kuala Lumpur, oktober 1999.**

HIV-prevalensen skiljer sig mycket mellan regioner, länder och befolkningsgrupper i Asien. Den uppskattade HIV-prevalensen varierar från 0,01 procent till 2–6 procent i de värst drabbade områdena. Inom vissa subpopulationer, t ex injektionsmissbrukare och prostituerade, kan HIV-prevalensen vara över 50 procent. Risken är stor att HIV sprids från dessa grupper till missbrukarnas och sexköparnas ordinarie partners. Avgörande för den framtida HIV-spridningen till den vanliga befolkningen är kontakten mellan högriskgrupper och lågriskgrupper. I Asien liksom i Afrika har lastbilschaufförerna spelat en stor roll i smittspridningen av HIV; de sprider HIV-smittan längs sina färdvägar.

Stora länder som Kina och Indien har förhållandevis låg smittspridning om man ser till hela befolkningen trots att Indien beräknas ha flest HIV-fall i världen med närmare 3 miljoner HIV-smittade. Den totala HIV-prevalensen i Indien beräknas till ca 0,3 procent, vilket är lägre än i många andra områden i Asien. I Kina ökar drogmissbruket, speciellt gäller det i vissa provinser i södra Kina, där HIV sprider sig snabbt.

## **Högprevalenta områden**

Thailand, Vietnam och Kambodja

## **Författare**

BRITH CHRISTENSON

docent, stf chefsöverläkare, bitr smittskyddsläkare, Smittskyddsenheten, Stockholms läns landsting, Karolinska sjukhuset.

har den högsta HIV-prevalensen i Asien. Av Kambodjas 11,5 miljoner invånare beräknas 200 000 vara HIV-smittade. Ett av de värst drabbade områdena är Chiang Rai-provinsen i Thailand med en population på 1,2 miljoner (Golden Triangle region), där HIV-prevalensen 1990 var 62 procent bland prostituerade kvinnor och 17 procent bland 21-åriga militärrekryter. Bland unga missbrukare 13–24 år i Chiang Mai i norra Thailand var 9,7 procent män och 18,2 procent kvinnor smittade.

Thailand har lyckats vända utvecklingen genom aggressiva upplysningskampanjer om HIV och hur man skyddar sig. Kampanjen omfattar ett »100 procent kondom-program» vid kommersiell sex och program för att minska sexhandeln och drogmissbruket i Bangkok. Emellertid har redan en omfattande smittspridning skett i Thailand från män som smittats genom prostitutionskontakter eller missbruk till deras partner och vidare till kvinnornas barn trots att zidovudine nu ofta används till gravida kvinnor.

Närmare 23 000 gravida kvinnor från 27 sjukhus i Thailand har intervjuats angående socio-demografiska karakteristika och erbjuddes HIV-test. Undersökningen visade att 6,2 procent av kvinnorna var HIV-smittade. Förutom kända riskfaktorer framkom att dålig utbildning och ekonomiskt beroende av män var relaterat till risk för HIV-infektion. Även kondom användning var relaterat till högre risk för HIV-infektion, eftersom kondom användning indikerar riskfyllt beteende. En tiofaldig ökning av mortaliteten bland unga människor på höjden av sin reproduktiva och arbetsföra ålder har skett i Thailand.

I Vietnam dominerar injektionsmissbrukarna bland HIV-smittade (65 procent). Prevalensen är högre i södra Vietnam än i norra. Man räknar med att det i början av år 2000 kommer att finnas cirka 135 000–160 000 HIV-smittade i Vietnam. Samtidigt beräknas att det finns ca 910 000 personer med olika STD-infektioner, vilket visar på en stor spridningspotential för HIV i Vietnam.

## **Lågprevalenta områden**

I Japan, Sri Lanka och Filippinerna är spridningen av HIV begränsad. Efter utbrottet bland hemofilpatienter i Japan 1985, då 35–40 procent av hemofi-

likerna smittades, har smittspridningen varit låg. Det fanns 1998 endast cirka 7 000 personer med HIV/aids i Japan, vilket är en liten ökning jämfört med 1994. Av nyupptäckta HIV-fall i Japan var 30–40 procent immigranter från Sydostasien. Trots att hepatit C-virus är spritt bland missbrukare i Japan, och att ett riskbeteende med sprutdelning är utbrett, har HIV inte introducerats bland missbrukare. Undersökningar har visat att 10–20 procent av japanska män besöker prostituerade, och att kunskapen är allmänt låg om STD-sjukdomar. Potentialen för en omfattande smittspridning finns emellertid om HIV skulle introduceras bland injektionsmissbrukare och män som besöker prostituerade. Att detta inte skett visar på att Japan fortfarande är ett relativt slutet samhälle.

Sri Lanka har trots snabb industriell utveckling och en ung befolkning – 80 procent är mellan 20 och 44 år – endast 265 HIV-smittade 1999. De flesta som blivit HIV-infekterade uppgavs vara heterosexuellt smittade under arbete utomlands.

I Filippinerna är smittspridningen fortfarande begränsad. Filippinerna är ett katolskt land och skiljer sig från länder som Thailand och Vietnam avseende acceptansen av kommersiellt sexuellt beteende. En tidigare undersökning har visat att 15 procent av männen i Filippinerna har besökt en prostituerad senaste 12 månaderna mot 75 procent av thailändska män.

Länder som Australien och Nya Zeeland har samma spridningsmönster som Väst Europa och USA. Det är huvudsakligen injektionsmissbrukare och homosexuella män som smittats medan den heterosexuella smittspridningen är begränsad. Även bland missbrukarna och homosexuella har HIV-epidemin planat ut i dessa länder liksom i Väst Europa.

## **Heterosexuell smittspridning dominerar i Asien**

För Asien liksom i Afrika är den heterosexuella smittspridningen helt dominerande och utgör hot mot stora sårbara befolkningsgrupper. Kvinnornas utsatthet och mannens roll i smittspridningen framhölls inte lika starkt som vid motsvarande konferens i Afrika. Det föreföll som man inte vill vidgå eller är medveten om vilken katastrof man står vid randen av.